

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Coppensteinus Conceptuum Prædicabilium In Dominicas Festaque omnia per Annum

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Concio Prima. De memoria Inferni. Memorare nouissima tua, & in
æternum non peccabis. Eccl. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51556)

Antefaciem eius ibit mors, & egredietur diabolus antepedes eius.

Hic ad dictam sententiam, quam rabi-
de raptabit, proturbabit, cruciabit flam-
mis addictos? 1. Vt Amanum carnifices
Esth. 7. Necdum verbum de ore Regis exierat,
& statim operuerunt faciem eius, & suspensus
est Aman in patibulo. 2. Moyses, Num. 16. vt
primum loqui desit, mox Chore, Datan
& Abiron viui descenderunt ad infer-
num. 3. Ergo Ps. 54. Veniat mors super illos,
& descendant in infernum viuentes. 4. A deo-
que Ps. 62. introibunt in inferiora terra, tra-
dentur in manus gladij: partes vulpium erunt.
5. Imo Exod. 15. Cadent in profundum quasi
lapis, & sicut plumbum in aquis vehementibus.

PERORATIO.

QVare memorare nouissima, & in et. &c.
1. Atque ita erit Eccl. 10. Cor sapientis
in dextra illius, & cor stulti in sinistra eius. id
est, iustus omnia sua cogitata referet ad
dexteram iudicis, Deique gloriam; vt se
demum cum iis ad dexteram Dei repe-
riat beatum. Stulti vero cor, immemor
nouissimorum ad sinistram se suaque
vertit, ac perditum it. 2. Formicæ, Prou. 6.
prudencia laudatur, quod æstate tota la-
bori infudet, cæteris animalculis cantil-
lancibus; quæ sub hyemem perire neces-
se est. Horum similes sunt, qui non me-
morantur nouissima. Ergo Vade ad formi-
cam piger. Nam veniet hyems omnium &
fæuisima, & æiterna.

Dicamus Satanæ suadenti peccatum;
quod miles Ioabo; 2. Reg. 18. Si appende-
res in manibus meis mille argenteos, nequaquã
mitterem manum meam in filium Regis. Nun-
ciaratis, se vidisse Absolomum ex arbo-
re pendentem; optabatque Ioab vt eum
interfecisset. Quid? pro vililucro, seu de-
licio in cruce pendentem Iesum filium
Regis iterum crucifigeremus? Non, si
mille mundos appenderes mihi; Tan-

tum vt audire merear; Veni benedicte Pa-
tris mei, &c.

Hebdomada tertia Aduentus.

DE INFERNO

Tertio Nouissimorum.

CONCIO PRIMA.

De memoria Inferni.

Memorare nouissima tua, & in ater-
num non peccabis. Eccl. 7.

Vnum hoc Concionum est omnium
THEMA.

MEretrix, Apoc. 18. in lacum, igne &
sulphure æstuantem conicitur, &
dicitur: Quantum glorificauit se & in deliciis
fuit; tantum date illi tormentum, & luctum.
Hæc ipsa est damnatio ad infernum.

Super quo nos

- I. Praconium de timore pœna generatim.
- II. De necessitate pœnarum inferni memo-
randarum.
- III. De earundem utilitate.

PARS I.

Praconium de timore pœna generatim.

I. Democritus Philosophus aiebat: or. Timor pœ-
bis duobus continetur; amore pœ-
nae, & timore supplicij. 2. Cyrus, Rex
Persarum primus, ait Xenophon. eadem
duo Regis brachia appellabat. 3. Dauid
Deo affectus dat duos, Ps. 24. Dulcis & re-
ctus Dominus. Vbi Cassiodorus ita: Dulcis,
vt ametur: rectus, vt timeatur.

Cur 1. Quia Psal. 110. initium Sapientia. Ad con-
timor Domini, abstinere enim nos à pecca-
tis. 2. Ideo Romulus, ait Plut. quos propo-
suit Deos coli, eos finxit armatos: vt
timeantur, cauendis peccatis. 3. Huc
Psalm. 2. Et nunc Reges intelligite, erudimi-
ni, qui iudicatis terram: seruite Domino in ti-
more. 4. Lutherus docens frustra pœnis
inferni

inferni fideles per terrefieri panico velut terriculamento: ab Leone X. damnatur.

Ad insti-
tutionem.

Et bene Conc. Trid. docet metum iustitiae diuinæ proximum esse gradum iustificationis. Vt indicat Isa. 26. Sicut quæ concipit, cum appropinquauerit ad partum, dolens clamat in laboribus suis; sic facti sumus a facie tua Domine: concepimus, & quasi parturimus Spiritum conuersionis. LXX. vertunt, & peperimus Spiritum salutis tuæ. 2. Similiter S. Augustinus in illud Psal. 47. Ibi dolores ut parturientis, ait. Quid sunt hi, nisi dolores penitentis: id est, ipsa conceptio doloris: iuxta illud a timore tuo concepimus.

Ep. diu-
nu.

II. Quare merito timor is dici diuinus debet. 1. Talem agnouit vel ethnicus Plinius lib. 5. Timor, ait, vitiorum emendator acerrimus. 2. Lilius. Externus timor maximus in vrbe concordiae vinculum. 3. S. Bern. eum vocat Religionis socium. 4. Picianus ait: In medicina poculis solet amarum magis quam dulce medicari: Sic in anima aegritudinibus sepe timor est prima ad salutem via.

Ep. San-
gu.

O Sanctus timor! Quidni? Nam ex improbis sanctos efficit. 1. Chrysostomus ait, infernum a Deo conditum non tam ad impios puniendos; quam ad peccatores a peccatis absterrendos, adque frugem reuocandos. Quia, ait, quando quis vehementius metuit poenam, quam meruit; tanto acerbius plangit culpam quam fecit. Nō sanctus sit timor, qui Dei veneratio est? 2. Abraham ad Abimelech, Gen. 20. ait: Cogitavi mecum dicens forsitan non est timor Dei in loco isto. LXX. vertunt, veneratio Dei.

3. Conducit is ad sanctitatem plurimum. Psal. 28. Vox Domini preparantis ceruicem. Hieronymus vertit: obstericans ceruicem, id est: timor parit iustitiam. Nam ceruæ sunt & timidissimæ, & difficillime pariunt; nec nisi cælo tonante, tunc enim metu soluantur, ut foetum effundant. Ita terror Dei fit in nobis timor, qui expellit peccatum. Nullus vero timor est vehemē-

tior, quam qui de inferno est: Ideo Sapiens: Memorare nouissima, &c.

PARS II.

Inferni metus necessarius est.

I. Timeri infernum necesse est. 1. Matt. Necessarius est 1. Nolite timere eos, qui occidunt corpus; animam autem non possunt occidere. Sed potius timete eum, qui potest & animam, & corpus mittere in gehennam.

2. Quis non ad exemplum Epulonis tartarei tota mente exhorrescat? Quantum rogat tibi, nec obtinet? itemq; & fratribus; at ne quicquam.

3. Moyses ad legis obseruationem ut astringeret populum, timorem obijcit ab inferno istis adumbrato. Deuter. 32. Ignis succensus est a furore meo, & ardebit usque ad inferni nouissima, deuorabitq; terram cum germine suo, & montium fundamenta comburet: congregabo super eos mala, & sagittas meas complebo in eis: consumentur fame, & deuorabunt eos aues morsu amarissimo. Dentes bestiarum immittam in eos, cum furore trahentium atq; serpentium. Concludit ita: Gens absque consilio atq; prudentia, utinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent.

II. Aristot. lib. 3. Polit. c. 2. ait timorem non cunctis solum inferioribus: sed Regibus quoque necessarium esse: prudentiam vero non solum Regibus, sed etiam omnibus. 2. Diog. Laert. l. 4. id Prudentiam inter virtutes esse vult, quod visus est inter sensus. 3. Terent. in Adelph. Act. 3. Sce. 3. Illud est sapere, non, quod antepedes est, modo videre, sed etiam illa, quæ futura sunt, prospicere. 4. Eam S. Spiritus laudat in Sponsa; Can. 2. Nasus tuus sicut turris Libani, quæ respicit contra Damascum (erat hæc Salomonis specula; à qua Syriam subiectam contemplabatur iucundissimam, ac procul prospiciebat.) Est autem nasus prudentiæ hieroglyphicum: cuius est prospicere finem.

E b b b b b Id

5. Ad coer-
cendos ap-
petitus.

Id Ieremias ab Solyma negligi deplo-
rabat, Thre. 1. *Sordes eius in pedibus eius, nec
recordata est finis sui: quod de uastanda fo-
ret ob scelera; 1. Huiusmodi tam secure,
quam impune viuunt, immemores in-
ferni, vltorisque Dei? 2. Quot affe-
ctuum pedestaminant, obliti finis ad fi-
nis ruunt precipitium? Habent enim &
affectus pedes suos ac gressus. Vnde Psal.
35. Non veniat mihi pes superbie, id est, ait
August. exulet à desideriis meis superbia.
Tu Iesu, statue supra Petram pedes meos. Psal.
39. Petra autem est Christus. Da Luc. 1. ad di-
rigendos pedes nostros in viam pacis. Pedes vi-
ctimarum, Leu. 2. diligentissime ablui iu-
bebat Deus: id est, appetitus nostros.*

6. Ad expi-
andos ani-
mos ac per-
terrefa-
ciendos.

III. Huc mirum quantum metus con-
fert inferni. 1. Ideo Deus, Iudæis in sen-
sus, primum minis eos perterrebat, o-
stensa Ieremiæ Virga vigilante: tum de-
inde eidem Ierem. 1. *Quid tu vides, ait, Ol-
lam accensam ego video: & faciem eius a facie
Aquilonis. Ea infernus est: de qua dicas i-
stud 4. Reg. 4. Mors in olla, vir Dei. Nimirum
inferni memoria volebat eos cohiberi
Deus, qui virgæ vigilantis poena tempo-
rali minus mouebantur. 2. Ita Tamerla-
nes, rex Tartarorum, terrebar, quas ob-
fidebat, vrbes, figens die obsidionis pri-
mo candida, altero rubra, tertio furua
tentoria: significans gratiam; aut necem;
aut omnium quorumque euerfionem;
nisi dederent.*

Exempla.

IV. Et vero inferni memoriam san-
ctissimi quoque viri coluerunt. 1. Psalm.
114. *Pericula inferni inuenerunt me; tribula-
tionem & dolorem inueni, & nomen Domini
inuocaui. O Domine libera animam meam, mi-
sericors, & iustus. Psalm. 76. Annos aternos in
mente habui. 2. Iob 10. Dimitte me, vt plan-
gam paululum dolorem meum, antequam va-
dam & non reuertar, ad terram tenebrosam,
& opertam mortis caligine. 3. Daniel ad vi-
sum hoc, de Nabuchodonosore 7. annis*

erraturo, vt bos in deserto sic expauit,
vt ad horam mutus staret. Dan. 4. Quid si
inferni æternitatem inspexisset ei perpe-
tiendam? 4. Iesus animo repetens crucia-
tus in Caluariæ subeundos, cepit pauere &
tadere. Luc. 22. Et non peccator ad penas
inferni.

5. Dionysius Carth. in speculo amatorum
mundi refert de quodam rediuiuo, de-
gente in deserto, cum vestibibus asperri-
ma hyeme in profluentem se mergente,
vt obrigesceret cum vestitu. Increpanti-
bus eum ait: Si vidissetis, quæ ego: horri-
diora subiretis. 6. 8. Ioan. Dam. in hist. Barl.
c. 30. prodit, Indorum Regem Iosaphat,
visis inferni cruciatibus in alium repen-
te mutatum virum deseruisse regnum,
inque eremum concessisse. Enimuero
Matth. 12. quid prodest homini, si vniuersum
mundum lucretur, animæ vero suæ detrimen-
tum patiatur?

PARS III.

De utilitate eiusdem memorie.

I. Necessitati par utilitas est inferni
memorati. Nam

Oderunt peccare mali formidine pœnæ.
Multa designantur scelera. Ps. 13. *quorum
os maledictione, & amaritudine plenum est: ve-
loces pedes eorum ad effundendum sanguinem:
contritio & infelicitas in viis eorum, & viam
pacis non cognouerunt. Quæ causa tantorum?
Non est timor Dei ante oculos eorum.*

1. Vt autem carcer est ciuium timor
ac maleficorum: ita hominum, infernus. Exempla
de pœnarum
utilitate.
2. Thebani semper Laconum Remp. flo-
rentissimam sunt admirati. Mittunt igitur
Phi'onium Philosophum, qui sagaci-
ter obseruaret omnia, legesq; describe-
ret. Demum is reuersus, in theatro pro-
posuit cruces, gladios, laqueos, eculeos,
rotas, flagra, &c. ac filuit. Ad vltimum
instantibus ait: Ecce videtis, quod coer-
cet Lacedæmonios, vt legibus pareant.
Id

Id Thebis deest. 3. Cambyſes Perſarum Rex, Siſamnis Iudicis detracta peſe tribunali obduxit, in exemplum ſucceſſorū Iudicum. Nam is auro ſe corrumpi permilerat, *Ammianus* l. 23. 4. Succeſſor Artaxerxes, ſeu Aſuerus, pluribus iudicibus corruptis cutem detraxit, ac pro tribu-
nali ſuppedit. *teſte Diodoro Sic.* l. 15.

Ita infernum cum damnatis proponit Deus: ſtatutis inſignioribus ad memo-
riam exemplis, ut demerſorum diluui-
o, *Gen.* 7. Sodomitarum, *Gen.* 19. Chore, & c.
Num. 16. Epulonis, *Luc.* 16.

Quas &
bruta me-
morant.

Felix quem faciunt aliena pericula cautum!
Lipſius l. de Cruce refert ex *Plinio*, Afros olim ab leonibus infeſtatos ſuſpen-
diſſe paſſim multes leones, quibus viſis
ceteri leones egredi filius non auſi fue-
re. Vidit *Scipio Africanus* ſuſpenſos, cau-
ſamque audiens mirari deſiit. *Plin.* l. 8. ca.
16. Ergo & bruta pœnis coercentur: quo
pluſ homines.

II. De Iudæis Deus per Moabitidas i-
dola ſeductis iubet *Moyſi*, *Num.* 15. Tolle
cunctos Principes populi, & ſuſpende eos contra
ſolem in patibulis. Quo vno ceteris metus
iniectus eſt. Et quis non ad pœnas Prin-
cipum Angelorum cohorreſcat? Quota-
cti in cruceſ ſunt infernales *Alexandri*,
Cyri, *Hannibales*, *Cæſares*, & c. *Arij*, *Ma-
cedonij*, *Neftorij*, & c.

2. *Nabuchodonofor*, fornaces ſuccen-
ſos intentabat, ni ſtatua adorarent: mox
adorarunt omnes; præter tres pueros.
Dan. 3. Deus infernum inſinatur: nec mo-
uebimur? *Pl.* 94. Venite, adoremus & proci-
damus ante Deum. Aequum eſt. *Pl.* 65. ut o-
mnis terra adoret te Domine.

3. Quantus erat terror cunctis, *Num.* 16.
quando cum Chore 250. viuſ terra de-
hiſcebat? Neque tamen adhuc infernum
inſpexerant. Quis horror, clamorque vi-
rum erat, *Num.* 14. referentibus ſpecula-
toribus de terræ promiſſæ gigantibus,

muris, munitiſque? *Vociferans omnis
turba ſſenit.* Vinam mortui eſſemus in Aegy-
pto, & c. non inducat nos Dominus in terram
iſtam, ne cadamus gladio, & vxores, & liberi
noſtri ducantur captiui. Et inferni metus a-
nimam non percellat?

III. Hinc religioſus in tentatione digi-
tum igni admovebat: & illa refrixit. Qui,
aiebat, tartari flammæ ſtuleris? Efficax
telum aduerſus carnem, dæm. mun-
dum. Nam, *Iſai.* 33. Quis poterit de vobis ha-
bitare cum igne deuorante? Quis habitabit cum
ardoribus ſempiternis? Quare, ut agricola
ſterile ac veproſum ſolum flammis in-
cendit, ut exuſtum ſuis ab cineribus fer-
tileſcat: ita memorare nouiſſima, & abhor-
reſbis mox à vitiis, virtutes amabiſ ac co-
les. Vnde *Virg.*

Sape etiam ſteriles incendere proſuit agros.
Age, hoc age: *Plal.* 96. Ignis ante ipſum præ-
cedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius.
Tu iſ eſto. Tute tibi *Samſonius* eſto, *Iud.*
15. cogitationum tuarum vulpes, facibus
inferni armatas, in ſegetem dæmonum
(peccata), immitte: exure: teq; ab iis vin-
dica & in libertatem ſpiritus aſſerere ſtu-
de. Et ſane, ait *S. Bern.* in floribus: ſi amor
Dei te tenere non poteſt, ſaltem teneat, & ter-
reat timor iudicij, metus gehennæ laquei mortis,
dolores inferni, ignis vrens, vermis corrodens,
ſulphur fœrens, torrens flamma, & omnia ma-
la tartaræ. Idem ſerm. quodam. Deſcende
vitiis in infernum, percurrere mentalibus oculis
tormentorū officinas: fuge ſcelera & vitia, pro
quibus ſcelerati homines, & vitioſi perierunt.
Hæc memorare nouiſſima.

CONCIO SECVNDA.

Quid, & Vbi ſit Infernus.

Ecceſiaſticus, ca. 1. abyſſum quandam
inſinitæ altitudinis deſcribens ait: pro-
fundum abyſſi quis dimenſus eſt? Conabor, ſi
non dimetiri; alt adumbrare.

Bbbbbb 2 Qua-